

Natuurtoets Wijster

Bouwlocatie aan de Nije weg te Wijster

projectnr. 245193
revisie 00
5 december 2011

auteur(s)

R. Verhagen

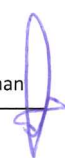
Opdrachtgever

Gemeente Midden-Drenthe
Postbus 24
9410 AA Beilen

datum vrijgave
5 december 2011

beschrijving revisie 00
definitief rapport

goedkeuring
R. Verhagen

vrijgave
G.A. van de Laan

Projectgroep bestaande uit:

Rene Verhagen
Gerben van der Laan

Tekstbijdragen:

Rene verhagen

Fotografie:

Rene Verhagen

Vormgeving:

Datum van uitgave:

5 december 2011

Contactadres:

Tolhuisweg 57
8443 DV Heerenveen
Postbus 24
8440 AA Heerenveen

Inhoud

blz.

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Toetsingskader	2
1.3	Doel van deze toetsing	3
1.4	Werkwijze.....	3
1.5	Leeswijzer.....	3
2	Beschrijving plangebied en beschermde natuurwaarden	4
2.1	Bureaustudie	4
2.2	Terreinbezoek.....	4
2.3	Waargenomen en verwachte beschermde soorten	5
3	Toetsing effecten planontwikkeling.....	7
3.1	Voorgenomen ingreep	7
3.2	Toetsing effecten 'ontheffingsplichtige soorten'	7
3.3	Toetsing effecten op overige soorten	7
4	Conclusies en aanbevelingen	8
4.1	Conclusies.....	8
4.2	Aanbevelingen	8
4.3	Vervolg	8
4.4	Tot slot	8
5	Bronvermelding.....	9
	<i>Literatuur.....</i>	<i>9</i>
	<i>Bronnen internet.....</i>	<i>9</i>

Bijlage 1: Flora- en faunawet

De beschermde soorten zijn ingedeeld in vier categorieën:

- algemene soorten waarvoor geen ontheffingsplicht geldt wegens een algehele vrijstelling;
- strikt beschermde soorten waarvoor een ontheffingsplicht geldt voor werkzaamheden die leiden tot verstoring van deze soorten of vernietiging van het leefgebied;
- minder algemene soorten ('middengroep') waarvoor een vrijstelling geldt indien wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. Voor het onderhavige project is een dergelijke gedragscode niet van toepassing, zodat ook voor deze soorten een ontheffingsplicht geldt. De voorwaarden waaronder voor deze soorten een ontheffing kan worden verkregen zijn minder streng dan voor de strikt beschermde soorten.
- Broedende vogels, waarvoor geldt dat deze niet verstoord mogen worden. Voor een beperkt aantal soorten geldt dat hun nest ook buiten het broedseizoen beschermd is. Het betreft nesten van vogelsoorten die hiervan jaarrond gebruik maken, meerdere jaren gebruik maken van hetzelfde nest, dan wel jaarlijks op exact dezelfde locatie broeden.

Daarnaast geldt voor **alle** soorten, ook de niet beschermde soorten, de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer redelijkerwijs maatregelen neemt, dan wel redelijkerwijs handelingen met negatieve effecten achterwege laat, om schade aan plant- en diersoorten zoveel mogelijk te beperken.

1.3 Doel van deze toetsing

Het doel van de voorliggende natuurtoets is het opsporen van eventuele strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de huidige Flora- en faunawet;

1.4 Werkwijze

Om aan bovengenoemde doelstelling te voldoen zijn de volgende stappen doorlopen.

Stap 1. Bureaustudie

Op basis van literatuuronderzoek en verspreidingsatlassen is nagegaan welke wettelijk beschermde planten- of diersoorten in of nabij de planlocatie voorkomen.

Stap 2. Veldbezoek

Na het bureauonderzoek is een verkennend veldbezoek gebracht aan de planlocatie en de directe omgeving. Hierbij is, met betrekking tot de verzamelde gegevens van de bureaustudie, beoordeeld welke soorten en natuurtypen daadwerkelijk in of nabij de planlocatie voor (kunnen) komen. Aanvullend is met een schepnet vanaf de kant de locatie bemonsterd op beschermde vis en andere waterdieren.

Stap 3. Effectenonderzoek

Op basis van de beschrijving van de voorgenomen ingreep en de verzamelde gegevens van stap 1 en 2 zijn de (mogelijke) effecten (bijv. vernietiging, verstoring, versnippering biotoop) op de verwachte beschermde soorten en natuurtypen beschreven. Voor de verwachte negatieve effecten op de beschermde soorten worden mitigerende maatregelen voorgesteld.

Stap 4. Conclusies en advies met betrekking tot de ontheffingsaanvraag

Op basis van stap 1 tot en met 3 zijn conclusies getrokken met betrekking tot eventuele overtredingen van verbodsbepalingen zoals genoemd in de Flora- en faunawet art. 75 en eventueel te nemen vervolgstappen.

1.5 Leeswijzer

Het eerste hoofdstuk behandelt de aanleiding, het wettelijk kader, het doel en de werkwijze van deze natuurtoets. In het tweede hoofdstuk wordt een beschrijving van het plangebied gegeven en worden de verwachte beschermde soorten behandeld. Het derde hoofdstuk behandelt de effecten van de voorgenomen ontwikkeling op de beschermde soorten. De conclusies en de te nemen vervolgstappen worden in het vierde en laatste hoofdstuk behandeld. In de bijlagen is een samenvatting van de Nederlandse Flora- en faunawet te vinden.

2 Beschrijving plangebied en beschermde natuurwaarden

2.1 Bureaustudie

Het plangebied is gelegen in kilometerhok X:231/Y:536, in de gemeente Midden-Drenthe. Op basis van diverse verspreidingsatlassen en websites is informatie ingewonnen over bekende verspreidingsgegevens van beschermde plant- en diersoorten. In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de bevindingen van deze bureaustudie.

Hieruit blijkt dat in dit kilometerhok nauwelijks waarnemingen van beschermde soorten beschikbaar zijn, anders dan broedvogels. De beschikbare gegevens hebben uitsluitend betrekking op algemene soorten, zoals Gewone pad.

Minder algemene en strikt beschermde plantensoorten zijn niet bekend uit het plangebied en directe omgeving. Uit de ruimere omgeving zijn wel een aantal strikt beschermde en minder algemene soorten bekend, zoals Heikikker (Uchelen et al., 2010), Laatvlieger (www.telmee.nl) en Gewone dwergvleermuis (www.telmee.nl).

Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het betreffende kilometerhok of de omgeving betekent niet dat deze soorten zich ook binnen de grenzen van het plangebied bevinden. Het plangebied omvat slechts een klein deel van dit kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen. Met behulp van het veldbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het plangebied.

2.2 Terreinbezoek

Op 18 november 2011 zijn de planlocatie en directe omgeving bezocht door een ecooloog van Oranjewoud. De weersomstandigheden tijdens het veldbezoek waren mistig en koud weer.

De planlocatie is gelegen op de rand van het bebouwde gebied en het landelijke gebied. Het landelijk gebied bestaat overwegend uit agrarische grasland, met verspreid enkele houtsingels. De bestaande woningen rondom de planlocatie zijn van recente oorsprong.

De planlocatie, met een omvang van ca. 3.400 m² bestaat uit een grasland begraasd door een tweetal Shetlandpony's. De planlocatie is opgedeeld in meerdere weides. In alle weides is de vegetatie is zeer kort afgegrasd. Binnen het plangebied is één jonge boom aanwezig en een kleine struweelgroep bestaande uit jonge eiken.

Aan de oostzijde van de planlocatie ligt een sloot. Op het moment van het veldbezoek stond deze geheel droog. De waterafvoer door dit deel van de sloot is gezien de aanwezige begroeiing op de taluds gering. Vermoedelijk staat het water zelden hoger dan enkele decimeters en valt de sloot regelmatig droog. Achter deze sloot ligt langs een deel van het plangebied een bosperceeltje, bestaande uit vnl. Eik en Populier. Verder grenst het plangebied aan deze zijde aan een agrarisch grasland.

Langs de noordzijde is een houtsingel aanwezig, bestaande uit Wilg, Hulst, Hondсроos en Braam. Op het perceel achter deze houtsingel is in 2011 maïs verbouwd.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Midden-Drenthe heeft het voornemen om de woonwijk Nije weg in Wijster uit te breiden. Deze locatie ligt aan de zuidrand van de bebouwde kom op de overgang met het agrarische gebied. Deze ruimtelijke ontwikkeling moet worden getoetst aan de Flora- en faunawet. De ligging van de planlocatie is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1: Ligging van de planlocatie te Wijster, gemeente Midden-Drenthe.

1.2 Toetsingskader

Vanuit de huidige natuurwetgeving is het noodzakelijk om bij de uitvoering van werkzaamheden rekening te houden met de in en nabij het plangebied voorkomende beschermde soorten. De soortbescherming is geregeld middels de Flora- en faunawet en overal in Nederland van toepassing.

Vanuit de Flora- en faunawet moet getoetst worden welke beschermde soorten op de betreffende locatie aanwezig zijn en of de instandhouding van deze soorten negatief beïnvloed worden door de voorgenomen activiteiten. Indien als gevolg van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ordening schade aan beschermde soorten wordt toegebracht, is een ontheffing ex art. 75 Flora- en faunawet noodzakelijk. Het is daarbij van belang om te weten tot welke beschermingscategorie de aanwezige soorten behoren.

Foto 1: Zicht op de planlocatie, vanaf de noordoostzijde.

Foto 2: Rand van het aangrenzende bosperceel.

2.3 Waargenomen en verwachte beschermde soorten

Planten

In en nabij de locaties komen alleen algemene (niet-beschermde) plantensoorten voor. Beschermde planten zijn in het plangebied en in de aangrenzende sloot en houtsingel zijn gezien de aanwezige biotopen niet te verwachten.

Insecten

Beschermde soorten dagvlinders, libellen of andere insecten worden niet verwacht. De biotoop is niet geschikt voor deze soorten door het ontbreken van de geschikte waardplanten en/of het ontbreken van permanent water in het plangebied.

Amfibieën en reptielen

Binnen het plangebied is geen geschikt voortplantingsbiotoop voor amfibieën aanwezig. De sloot staat daarvoor te vaak en te lang droog. Ook ontbreken binnen het plangebied schuilmogelijkheden voor zowel amfibieën als reptielen.

Vissen

Vanwege het ontbreken van permanent water in het plangebied, komen geen vissen in of nabij het plangebied voor.

Broedvogels

Binnen de begrenzing van het plangebied is nauwelijks broedgelegenheid aanwezig. Bij het veldbezoek zijn geen oude nesten waargenomen binnen het plangebied of het struweel in de slootrand.

In het aangrenzende bosperceel kunnen wel diverse soorten vogels broeden. In de houtsingel werden enkele oude nesten waargenomen, waarschijnlijk van Houtduif of Turkse tortel. Soorten met een jaarrond beschermde nestplaats, zoals sommige soorten roofvogels, zijn niet waargenomen in de directe omgeving.

Zoogdieren

Vleermuizen, zoals Laatzvlieger en Gewone dwergvleermuis, zullen langs de bosrand en houtsingel foerageren. Tijdens een gesprek met één van de bewoners van de aangrenzende woningen bevestigde deze dat hij regelmatig vleermuizen waarnam in zijn achtertuin. Alle soorten vleermuizen zijn strikt beschermd.

In de slootranden en aangrenzende bosperceel en houtsingel kunnen enkele algemene beschermde zoogdieren voorkomen, zoals Aardmuis en Huisspitsmuis. Deze soorten komen voor langs de randen van het plangebied, zoals de slootrand, bosrand en houtsingel. Binnen de grenzen van het plangebied is nauwelijks tot geen beschutting aanwezig. Het plangebied vervult dan ook nauwelijks tot geen functie voor dergelijke soorten.

3 Toetsing effecten planontwikkeling

3.1 Voorgenomen ingreep

Op de planlocatie zal een aantal woningen worden gerealiseerd. Dit betekent dat de planlocatie bouwrijp gemaakt wordt en wegen, riolering en bekabeling aangelegd worden.

3.2 Toetsing effecten 'ontheffingsplichtige soorten'

Uit hoofdstuk 2 blijkt dat in het plangebied en directe omgeving enkele ontheffingsplichtige soorten voor (kunnen) komen. Het betreft de broedende vogels en enkele soorten vleermuizen. In deze paragraaf wordt nader ingegaan op eventuele effecten van voorgenomen ingreep op deze soorten

Broedvogels

Vogels zijn met name gevoelig voor verstoring van hun nesten, omdat daarmee de reproductie in gevaar komt. Buiten het broedseizoen zijn vogels uitstekend in staat om te vluchten in geval van verstoring.

In het plangebied zelf worden geen broedende vogels verwacht. In de houtsingel en bosrand aan de rand van het plangebied zullen wel vogels broeden. Tegen het plangebied aan zullen dit uitsluitend vrij algemeen voorkomende soorten stads- en parkvogels zijn. Deze zijn gewend aan menselijke activiteit in de buurt van hun nestlocatie. De voorgenomen bouwwerkzaamheden vinden op enige tientallen meters afstand van de rand van het plangebied plaats. Deze leiden daarom niet tot verstoring van broedende vogels.

Tijdens de bouwwerkzaamheden zal het plangebied minder aantrekkelijk worden als foerageergebied. Na de inrichting van het gebied zullen de verwachte soorten weer in het plangebied kunnen foerageren. In de tuinen zullen een aantal soorten een geschikt broedbiotoop vinden.

De gunstige staat van instandhouding van de vogels zal niet worden aangetast als gevolg van de voorgenomen ingreep.

Vleermuizen

De bosrand en houtsingel zijn zeer waarschijnlijk onderdeel van de vliegroute, dan wel van het foerageergebied van enkele soorten vleermuizen. Ten gevolge van de voorgenomen werkzaamheden worden de bosrand en houtsingel niet aangetast. Er is dan ook geen sprake van fysieke aantasting van deze vliegroute.

Voor vleermuizen geldt dat deze uitsluitend 's nacht actief zijn. Veel soorten vermijden daarbij verlichte plekken. Ten gevolge van de voorgenomen ingreep wordt een deel van de vliegroute van de vleermuizen mogelijk verlicht (denk aan tuinverlichting, lichtuitval vanuit de ramen, lantaarnpalen, etc.). Deze verlichting komt overeen met die van de aangrenzende huizen. De uit de omgeving van de planlocatie bekende vleermuissoorten Laatzvlieger en Gewone dwergvleermuis zijn hieraan gewend. Beide soorten worden ook regelmatig foeragerend rondom lantaarnpalen waargenomen. Ten gevolgen van de voorgenomen plannen worden dan ook geen negatieve effecten op vleermuizen verwacht.

3.3 Toetsing effecten op overige soorten

Behalve de ontheffingsplichtige soorten komen langs de randen van het gebied enkele beschermde soorten voor waarvoor een algemene vrijstelling geldt (bijv. enkele muizensoorten). Voor deze soorten geldt een algehele vrijstelling bij de werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting. Voor alle soorten, zowel de beschermde als niet beschermde soorten, geldt een algehele zorgplicht (zie bijlage 1).

De voorgenomen werkzaamheden zullen nauwelijks effect hebben op deze soorten, omdat deze enkel langs de randen van het plangebied voorkomen. Na inrichting van het plangebied zullen een aantal soorten in de tuinen mogelijk een geschikt biotoop kunnen vinden.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

De natuurwaarden van de planlocatie zijn zeer gering. Beschermde soorten zijn vrijwel alleen langs de randen van de planlocatie te vinden.

Als gevolg van de voorgenomen plannen worden geen negatieve effecten verwacht op minder algemene of strikt beschermde plant- of diersoorten. Voor de uitvoering van de werkzaamheden hoeft daarom geen ontheffing van de Flora- en Faunawet aangevraagd te worden.

4.2 Aanbevelingen

Ook het voorkomen van algemeen voorkomende beschermde soorten en niet-beschermde soorten is gering en zal eveneens grotendeels beperkt zijn tot de randen van het gebied. Mitigerende maatregelen in het kader van de algemeen geldende zorgplicht zijn dan ook niet nodig.

Hierbij wordt er van uitgegaan dat de planlocatie tot kort voor aanvang van de werkzaamheden zal worden begraasd door de beide pony's. De vegetatie blijft hierdoor kort en daarmee onaantrekkelijk voor veel diersoorten. Indien de planlocatie langere tijd braak ligt, zullen zich hierin diverse soorten kleine zoogdieren (bijv. muizen) zich vanuit de omgeving vestigen. Aanbevolen wordt om dan voor aanvang van de werkzaamheden de vegetatie kort te maaien, zodat dit minder aantrekkelijk wordt voor kleine zoogdieren en deze het plangebied zullen ontvluchten.

4.3 Vervolg

Door bij der inrichting van het plangebied rekening te houden met plant- en diersoorten kan de kwaliteit van de natuurwaarden van het gebied verhoogd worden. Hierbij kan het gaan om het aanbrengen van kunstmatige nestgelegenheid (bijvoorbeeld gierzwaluw dakpannen, vleermuiskasten, etc), de inrichting van groenvoorzieningen in het gebied (gebruik maken van inheemse soorten planten, struiken en bomen) maar ook om het beheer hiervan.

4.4 Tot slot

Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden (andere) beschermde soorten worden waargenomen, dienen maatregelen te worden genomen om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te voorkomen (bijvoorbeeld invangen en verplaatsen).

Natuur is vaak verrassend. Eenmalig onderzoek kan niet uitsluiten dat, tijdens de uitvoering van de werkzaamheden, (andere) beschermde soorten worden waargenomen en/of aanwezig zijn. Om de risico's zo veel mogelijk te verkleinen, wordt aanbevolen om, kort voor de aanvang van de werkzaamheden, het terrein te controleren op de aanwezigheid van (andere) beschermde soorten.

5 Bronvermelding

Literatuur

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming. (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeek & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Brouwer, T., B. Crombaghs, A. Dijkstra, A.J. Scheper & P.P. Schollemma, 2008. Vissenatlas Groningen Drenthe. Verspreiding van zoetwatervissen in Groningen en Drenthe in de periode 1980-2007. Uitgeverij Profiel, Bedum.

Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse Fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Nie, H.W. de, 1997. Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen. 2^e druk. Media Publishing Int. BV, Doetinchem.

Ugchelen, E. van, 2010. Amfibieën en reptielen in Drenthe. Verspreiding en levenswijze. Uitgeverij Profiel, Bedum.

SOVON, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000. Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Bronnen internet

www.naturalis.nl/EIS

www.telmee.nl

www.ravon.nl

www.waarneming.nl

www.piscaria.nl

www.vzz.nl

Bijlage 1: Flora- en Faunawet

Bijlage 1: Flora- en faunawet

De soortbescherming is opgenomen in de Flora- en faunawet. De Flora- en faunawet regelt de bescherming van de opgenomen soorten tegen plukken, uitsteken, opsporen, verstoren, doden en vervoeren. Deze bescherming geldt overal in Nederland, ook in de beschermde gebieden. De soortbescherming kent op zich geen externe werking, maar voor enkele soorten worden de begrippen in de Flora- en faunawet ruimer uitgelegd, bijvoorbeeld voor vleermuizen. Afhankelijk van de betreffende soorten worden projecten getoetst aan de directe invloed op beschermde waarden binnen de grenzen van het projectgebied. Daarbij moet echter wel rekening worden gehouden met de functionele omgeving van een soort. Een verblijfplaats van een soort staat niet los van zijn directe omgeving. Verstoring van de directe omgeving leidt voor veel soorten tot verstoring van de verblijfplaats. De grootte van die directe omgeving is soortafhankelijk en terreinafhankelijk en kan de grenzen van het projectgebied overschrijden. De toetsing besteedt onder andere aandacht aan deze aspecten.

In het kader van de Flora en faunawet wordt een groot scala aan dier- en plantensoorten beschermd. De aanvankelijke ruime bescherming van een grote groep gewervelde dieren (o.a. zoogdieren en vogels) en een beperkte groep ongewervelde (o.a. enkele vlindersoorten en libellensoorten) in Nederland is met ingang van het nieuwe Vrijstellingenbesluit¹ genuanceerd. Op basis van dit besluit zijn drie categorieën beschermde soorten te onderscheiden, gegroepeerd in drie tabellen.

Beschermingscategorie 1

Algemeen voorkomende soorten, waarvoor een vrijstelling geldt voor overtredingen van artikel 8 t/m 12 bij de uitvoering van ruimtelijke ontwikkeling en bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik.

Beschermingscategorie 2

Overige soorten, die minder algemeen voorkomen en veelal zeldzaam zijn of bedreigd. Voor deze soorten geldt een vrijstelling wanneer gewerkt wordt met behulp van een door het ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode. In deze categorie vallen ook alle vogelsoorten. De vrijstelling is alleen van toepassing op werkzaamheden als 'bestendig beheer en onderhoud', 'bestendig gebruik' of 'ruimtelijke ontwikkeling en inrichting'. Wanneer niet volgens een dergelijke gedragscode wordt gewerkt of als het andere ingrepen betreft, is een ontheffing nodig. De ontheffing voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. Zonder gedragscode vallen broedvogels niet hieronder, maar onder het zwaardere toetsingsregiem, genoemd onder 3.

Beschermingscategorie 3

Strikt beschermde soorten die zeldzaam en veelal bedreigd zijn. Hieronder vallen tevens de soorten die zijn opgenomen op bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor werkzaamheden in het kader van 'bestendig beheer en onderhoud' en 'bestendig gebruik' als gewerkt wordt conform een goedgekeurde gedragscode. Als het andere werkzaamheden betreft of als niet gewerkt wordt conform een gedragscode moet voor deze soorten een ontheffing worden aangevraagd. Voor deze soorten geldt een streng toetsingskader waarbij moet worden aangetoond dat er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang, er geen alternatieven zijn en de ingreep geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Zorgplicht

Voor alle soorten, zowel de beschermde als niet beschermde soorten, geldt een algehele zorgplicht. Dit houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht neemt voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Dit houdt in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd.

1. Besluit van 10 september 2004, houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen. Dit besluit is sinds eind februari 2005 van kracht.

teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.